

Asia: VN/16660/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi avoimen datan direktiivin täytäntöönpanoa koskevasta lainsäädännöstä

Tiedonhallintalain ja julkisuuslain muutokset

Onko ehdotuksella vaikutuksia, joita ei ole vielä tunnistettu, erityisesti lakien soveltamisalassa oleviin organisaatioihin? Millaisista vaikutuksista on kyse tai miten niitä olisi mahdollista arvioida tarkemmin?

-

Ehdotuksessa ja direktiivissä ei velvoiteta rajapintojen, jotka olisivat nimenomaan avoimia, käyttöön. Mitä mieltä olette väitteestä, että viranomaiset oman harkintansa mukaan käyttäisivät avoimia rajapintoja joka tapauksessa silloin, kun se on tarkoituksenmukaista?

-

Onko ehdotettujen muutosten johdosta tarpeen muuttaa myös jotain erityislainsäädäntöä, jota ei esitysluonnoksessa ole tunnistettu?

-

Laki eräiden julkisten yritysten tietojen uudelleenkäytöstä

Kommentit laista eräiden julkisten yritysten tietojen uudelleenkäytöstä kokonaisuutena.

-

Millaisiin yrityksiin toimialallanne tai alueellanne ehdotettu laki tulisi sovellettavaksi?

-

Tunnistatteko julkisia yrityksiä koskevaa sääntelyä, jota olisi ehdotetun lain johdosta muutettava tai joka on sen kanssa ristiriidassa?

-

Onko tiedossanne sääntelyä, joka velvoittaa ehdotetun lain soveltamisalassa olevia julkisia yrityksiä antamaan niiden hallussa olevia asiakirjoja uudelleenkäytettäväksi?

-

Onko tiedossanne sääntelyä, joka velvoittaa ehdotetun lain soveltamisalassa olevia julkisia yrityksiä julkaisemaan tai julkistamaan niiden hallussa olevia asiakirjoja, mutta jonka tosiasiallisena tarkoituksena tai vaikutuksena on tietojen uudelleenkäyttö kaupallisiin tai muihin tarkoituksiin?

-

Onko ehdotetun lain soveltamisalassa oleviin yrityksiin tai muihin toimijoihin sellaisia vaikutuksia, joita ei ole tunnistettu? Millaisista vaikutuksista on kyse tai miten niitä olisi mahdollista arvioida tarkemmin?

-

Onko asiakirjojen uudelleenkäytön salliminen ominaista tai olennaista jonkin ehdotetun lain soveltamisalassa olevan julkisen yrityksen liiketoiminnalle?

-

Laki julkisin varoin tuotettujen tutkimusaineistojen uudelleenkäytöstä

Kommentit laista julkisin varoin tuotettujen tutkimusaineistojen uudelleenkäytöstä kokonaisuutena.

-

Onko ehdotuksella vaikutuksia tutkimusaineistoja tuottaviin tai julkaiseviin tahoihin, joita ei vielä ole tunnistettu? Millaisista vaikutuksista on kyse tai miten niitä olisi mahdollista arvioida tarkemmin?

-

Onko olemassa riskiä siitä, että tutkimusaineistoja ei enää asetettaisi julkisesti saataville sen vuoksi, että ehdotettu laki tulisi niihin julkaisun johdosta sovellettavaksi?

-

Missä laajuudessa tutkimusaineistojen maksutonta saatavuutta edellytetään jo nykyään osana julkista tutkimusrahoitusta?

-

Tunnistatteko tutkimusaineistoja, niiden tuottamista tai hyödyntämistä koskevaa sääntelyä, jota olisi ehdotetun lain johdosta muutettava tai joka on ehdotetun sääntelyn kanssa ristiriidassa?

-

Arvokkaat tietoaineistot

Onko toimialallanne tai toiminnassanne tunnistettu tietoaineistoja, jotka mahdollisesti tai todennäköisesti tultaisiin komission toimesta säätämään arvokkaiksi tietoaineistoiksi?

-

Onko toimialallanne tai toiminnassanne varauduttu arvokkaiden tietoaineistojen sääntelystä johtuviin vaikutuksiin? Miten kuvailisitte vaikutuksia ja niihin varautumista? Antakaa mahdollisuuksien mukaan myös euro- tai lukumääräarvioita.

-

Yleiset kommentit

Yleiset kommentit hallituksen esityksen luonnoksesta ja ehdotetun sääntelyn vaikutuksista kokonaisuudessaan.

Rikosseuraamuslaitos kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi avoimen datan direktiivin täytäntöönpanoa koskevasta lainsäädännöstä.

Esityksen tavoitteena on edistää julkisin varoin tuotettujen tietojen ja tutkimusaineistojen saatavuutta, käytettävyyttä ja uudelleenhyödyntämistä. Pidämme esitettyjä tavoitteita tärkeinä ja edistämisen arvoisina. Esityksessä on arvioitu, että kokonaisuutena lainsäädännöllä on todennäköisesti Suomen työllisyyteen ja talouskasvuun positiivinen vaikutus. Samaan aikaan on tärkeää tiedostaa kansallisen tietosuojalainsäädännön ja EU:n tietosuoja-asetuksen asettamat reunaehdot tiedon hyödyntämiselle ja avoimuudelle, vaikka ehdotetut muutokset eivät koskekaan asiakirjoja, jotka ovat salassa pidettäviä tai jotka eivät ole saatavilla henkilötietojen suojaamisen nojalla.

Yksittäisen rekisterinpitäjän pitää viime kädessä arvioida, sisältääkö aineisto henkilötietoja. Ottaen huomioon, miten laajasti tietosuoja-asetuksessa henkilötieto on määritelty, arviointi saattaa olla ajoittain haastavaa, ja rekisterinpitäjät voivat tehdä ristiriitaisia tulkintoja. Lisäksi on olemassa riski, että yhdistelemällä eri rekisterinpitäjien tunnistettomia aineistoja, voidaan yksilöidä henkilöitä. Nämä haasteet on ansiokkaasti tunnistettu esityksessä, mutta riskien tunnistamiseen tarvitaan varmasti tarkempaa ohjeistusta. Rekisterinpitäjien tulee vähintäänkin tiedostaa ja tunnistaa anonyymiin dataansa liittyvät jäännösriskit. On varmistettava, että organisaatioilla on riittävästi resursseja ja osaamista tällä osa-alueella.

Direktiivi velvoittaa hyödyntämään teknisiä rajapintoja tiheästi ja reaaliaikaisesti päivittyvän tiedon sekä arvokkaiden tietoaineistojen saataville tuomiseksi. Kansallisessa tiedonhallintalaissa on jo saman tyyppisiä vaatimuksia, jolloin on tärkeää varmistaa, että siirtymäajat ovat linjassa erityisesti kustannusten näkökulmasta. On selvää, että rajapintojen rakentaminen ja tietoaineistojen kuvaaminen aiheuttavat taloudellisia kustannuksia. Olisi hyödyllistä, jos näitä kustannusvaikutuksia arvioitaisiin vieläkin tarkemmalla tasolla todellisiin hyötyihin nähden.

Rikosseuraamuslaitoksen keskeiset tietovarannot koostuvat henkilötiedoista ja ovat salassa pidettäviä. Isossa kuvassa näyttää siltä, ettei esityksessä ole sellaista uutta sääntelyä, mikä merkittävästi vaikuttaisi Rikosseuraamuslaitoksen toimintaan. Esityksessä on myös perusteltu, ettei sillä katsota olevan suuria vaikutuksia kansalliseen turvallisuuteen tai tietosuojaan mahdollista tietojen yhdistelystä aiheutuvaa riskiä lukuun ottamatta.

Nurmi Juho

Rikosseuraamuslaitos - Juho Nurmi, tietopalvelupäällikkö/KEHA